

BEŠEŇOVČAN

Obecné noviny č.1/2024 • občasník • ročník VIII. • máj 2024 • náklad 300 ks • nepredajné

Také ťažké a komplikované časy samosprávy ešte nezažili

Vážení obyvatelia!

Po roku sa Vám prihovárame prostredníctvom obecných novín Bešeňovčan. Za toto obdobie sa v obci uskutočnilo množstvo podujatí, urobili sme viaceré hodnotné projekty, obec žila intenzívnym životom.

Na úvod môžeme skonštatovať, že posledné štyri roky a zvlášť rok 2023, boli z pohľadu fungovania samospráv na Slovensku najhoršie, najťažšie a najkomplikovanejšie za ostatných 25 rokov. Zvlášť pre našu obec. Za posledné štyri roky nám naše vlády svojimi opatreniami ubrali odhadom 500 tisíc EUR, čo je samo o sebe nonsens. Tým, že sme ako obec ekonomicky trochu lepšie nastavení, a to práve z hľadiska cestovného ruchu, tak sme všetky ťažkosti, objavujúce sa nečakane a pričasto, nakoniec akosi zvládli.

Ale sú to veľmi nepríjemné veci, keď rôzne opatrenia vlád, ako sú napríklad daňové bonusy a príspevky idú na úkor príjmov samospráv. Podľa mňa by mali vlády hľadať peniaze na takéto ciele v rozpočtoch svojich ministerstiev a nie v príjmoch samospráv, teda obcí.

Samosprávam na celom Slovensku za vlaňajší rok chýbalo zhruba pol miliardy EUR, pre našu obec to v minulom roku znamenalo mínus 30 tisíc EUR na podielových daňoch, mínus takmer 100 tisíc na energiách. Keď porovnáme situáciu s platbami za energiu rok dozadu, tak je rozdiel nasledovný: Máme dohromady 14 odberných miest elektrickej energie, za ktoré sme platili preddavky 25 tisíc EUR, skutočná spotreba dosiahla 34 tisíc EUR. A na rok 2023 nám zrazu energetici poslali zaplatiť preddavky 145 tisíc EUR, čo je pre nás hotový masaker. Skokovitý nárast platieb, ktorý každá samospráva nevedela uniesť. Elek-

trickú energiu sme rok predtým platili v rozmedzí 50 – 60 eur/MWh, a minulý rok 2023 nám zrazu energetici účtovali za 380 – 400 EUR/MWh.

A za rok 2023 prišla aj takáto „perlička“: Predtým rok sme za verejné osvetlenie platili 60 EUR/MWh a vyúčtovanie prišlo 608 EUR/MWh, čiže desaťnásobné zdraženie. To si nepamätám v žiadnom inom segmente, aby poplatky vybehli o tisíc percent v priebehu jedného roka.

S takým niečím nikto nevie dopredu počítať, ale zaplatiť sme museli. Tento rok sme pristúpili na to, že ideme energie sťažiť. Poviem aj ďalšiu nepríjemnú kuriozitu. Všetky firmy v našom štáte, musia mať elektronickú schránku. My sme poslali energetikom v minulom roku elektronicky výpoveď a aj do emailu, a oni nám ju v tomto našom právnom štáte neuznávajú, musíme im ju fyzicky doručiť. Nepochopiteľné. My to na obecných úradoch musíme všetko akceptovať, ale elektrikári nie. Ani nám toto podanie neuznali.

Budúcnosť, nielen samospráv, je ohľadom platenia za energiu taká, že budeme musieť urobiť všetko preto, aby sme si vedeli elektriku vyrábať sami, a to cez fotovoltaické panely, aby sme následné zdraženia, ktoré takto zo dňa na deň vyskočia, vedeli čím viac asanovať. Veď za stotisíc EUR, ktoré sme len tak z ničoho nič museli zaplatiť navyše, by sme vedeli v obci využiť na krásne projekty, minimálne vyasfaltovať polovicu Sihoti. Za dva roky prideme cez drahú energiu o 200 tisíc EUR, a to všetko s požehnaním štátu.

Najhoršie obdobie pre samosprávy sa odohráva v týchto rokoch, a to nechcem politikáričiť. Prichádza opatrenie za opatrením nasmerované proti samosprávam. Od roku

2020, teda spolu za roky 2021, 2022 a 2023, máme v Bešeňovej takýmito opatreniami mínus 500 tisíc EUR, z toho za minulý rok zhruba 160 tisíc EUR. Tieto peniaze nám zobrali mávnutím ruky – zopakujem energetici cez skokovitý nárast cien, štát cez zníženie podielových daní a cez vyplatené bonusy.

Popri týchto neuveriteľne zatažujúcich skutočnostiach sme dokázali za minulý rok pripraviť 8 projektov a zrealizovať štyri finančne náročné projekty. Pritom so všetkými sme mali akoby nôž na krku. Buď do toho pôjdeme a urobíme všetko do konca roka 2023, alebo vrátime získané dotácie. A to sme nechceli. Vracat' už odsúhlasené prostriedky, a potom možno robiť ten istý projekt za vlastné, to nemá logiku.

Pritom na všetky dotačné projekty je potrebné z obecného rozpočtu platiť určité percento z celkovej sumy ako finančnú spoluúčasť. Po ukončení výstavby sme ostali dlžní dodávateľom, a aj keď vedia, že peniaze im vyplatíme, je to nepríjemná situácia. Je tomu tak však z už naznačených komplikácií, ktoré prišli na samosprávy nečakane v priebehu roka, ako aj ďalších skutočností, týkajúcich sa eurofondových projektov. Na jednej strane zrealizujeme projekty, ostaneme dlžní, lebo štát je dlžný obci, alebo jej nečakane zoberie peniaze. Podielové dane vždy obciam z roka na rok rástli o určité percento, ale minulý rok sme zaznamenali prvý raz mínus cca 11 %. To sme naozaj ešte nezažili, ale napriek tomu sme to všetko dali, ustáli a nič z akcií sme ani nemuseli rušiť.

Popri tom všetkom sme priviedli do finále komplexné pozemkové úpravy, vedeli sme zabezpečiť plnohodnotnú údržbu verejných priestranstiev, ako aj usporiadanie množstva kultúrnych a spoločenských podujatí, ktorých hlavným organizátorom je práve samotná obec.

Ing. Martin Baran, starosta obce

Investičné projekty

V roku 2023 sme podali 8 žiadostí o nenávratné finančné príspevky (dotácie) na nasledovné projekty:

- podali sme žiadosť o dotáciu na projekt „Prístavba a stavebné úpravy kultúrneho domu, zateplenie a výmena palivovej zál-

ladne“ (získali sme dotáciu 858 980,72 EUR),

- na všesportový areál (získali sme dotáciu 107 tisíc EUR)

- na futbalovú tribúnu (tu sme boli úspešní a získali sme 220 tisíc EUR), ideme ju stavať na futbalovom ihrisku,

- na detské športové ihrisko RODINKA (získali sme príspevok 50 tisíc EUR), postavíme ho pri všesportovom areáli, teda na priestranstve pri obecných nájomných bytovkách,

- podávali sme žiadosť o dotácie na rozšírenie Domu smútku,

- na spoločné odkanalizovanie obcí Bešeňová a Potok (čakáme na vyhodnotenie žiadostí),

- na rozšírenie kapacít materskej školy (dotáciu sme získali),

- na triedený zber odpadu (dotáciu sme získali),

- na územný plán obce.

Aktuálne robíme na vodozádržných opatreniach a vsakoch na Sihoti.

Všesportový areál

Realizovali sme všesportový areál pri bytových domoch. Obec v tomto prípade mala na diele vyššiu percentuálnu spoluúčasť, 107 tisíc EUR tvorila získaná dotácia a presne takú istú čiastku (50%) sme museli doložiť z obecného rozpočtu, lebo tak boli nastavené pravidlá a podmienky čerpania dotácie z tejto výzvy.

Infokiosky

Postavili sme „konečne“ aj informačné kiosky pri obecnom úrade. Cestu k normálnej realizácii diela skomplikovalo Ministerstvo pôdohospodárstva SR, cez svoju Pôdohospodársku platobnú agentúru (PPA). Ministerstvo by už by malo v týchto eurofondových konaniach konečne urobiť poriadok, lebo zažívame „choré“ veci. Uznajte sami. Podali sme projekt na výstavbu infokioskov v roku 2019, projekt mal v tom čase rozpočet 40 tisíc eur. Ministerstvo projekt hodnotilo celé dva roky! Realizovali sme projekt v roku 2023, a už ceny medzitým vyšli na hodnotu 90 tisíc EUR.

Našťastie sme 18 tisíc získali cez dotáciu z MAS Dolný Liptov (PPA), 34 tisíc EUR cez OOCR, a zvyšok 48 tisíc EUR sme museli doplatiť z obecných prostriedkov.

No a potom nás čakala ďalšia chorá realita, keď 15.7.2023 sme dali žiadosť o platbu (ŽOP), kde pri bežných fondových projektoch sú peniaze obci preplatené do 30 dní. A „čuduj sa svete“, desať mesiacov prešlo a peniaze ešte nemáme preplatené. Preto môžem povedať, že nám v tomto prípade štát dlží peniaze. Potom sa obec dostáva do nepriaznivého svetla v očiach dodávateľov a zhotoviteľov diela, keďže im práce nevieme preplatiť. Peniaze nám musí najskôr štát preplatiť, a my ich následne posunieme ďalej zhotoviteľovi.

Zberný dvor s novou technikou

Ďalší realizovaný projekt sme zamerali na rozšírenie zberného dvora o novú techniku a zariadenie. Na túto akciu sme získali dotáciu 220 tisíc EUR, za ktorú sme mohli obstarávať a zakúpiť nový traktor, hákový nosič, ruku na nabieranie a veľké kontajnery.

Som veľmi rád, že sme boli úspešní v tomto zámere, lebo tak sa ako obec staneme absolútne sebestační v nakladaní s odpadmi. Máme svoje kontajnery, techniku, stroje. Do akcie môžeme nasadiť tri traktory, v rámci zimnej, ako aj letnej údržby obce. Ta-

kisto máme komunálnu techniku na čistenie verejných priestranstiev. Hneď začiatkom marca sme kompletne pozametali obec. Celá dedina bola za štyri dni (už 8. marca) kompletne vyzametaná a vyčistená. Za týždeň vieme dedinu novým strojom vymakať, neskutočná pomoc. Urobili by sme údržbu aj za kratší čas, ale po zime je to vždy o niečo zložitejšie a prácnejšie.

Rozšírenie materskej školy na súčasnú kapacitu 42 detí

Štvrtým projektom, na ktorý sme žiadali dotácie, bolo rozšírenie materskej školy. Po päťdesiatich rokoch existencie MŠ v Bešeňovej sme zažili rekordný zápis, zapísali sme 22 detí. Kapacitne sme mali škôlku nastavenú nižšie, čiže najskôr sme počet miest ad-

ministratívne navýšili na 30 detí tak, že sme priestor vstupnej haly po konzultácii s hygienou začlenili do MŠ a mohli sme kapacitu navýšiť o 12 miest. Podali sme aj projekt, získali sme peniaze na rozšírenie MŠ na kapacitu 42 detí, čo teraz realizujeme. Máme reál-

ne prijatých 37 detí, čo sa dosiaľ nikdy nestalo. Aj to veľa hovorí o vekovom zložení nášho obyvateľstva, obec mladne, a to je v každom prípade dobré znamenie.

Finiš komplexných pozemkových úprav

Dňa 7. marca sme mali zasadnutie predstavenstva pracujúceho na komplexných pozemkových úpravách. Preberáme od zhotoviteľa celý vytvorený systém a začiatkom leta pôjde na zápis do katastra nehnuteľností. V septembri by mal zápis prebehnúť. Potom môžeme projektovať a robiť s územím ďalej. Docielime stav, že budeme mať ako prvá obec na Slovensku 100 % vysporiadaných

všetkých obecných ciest a všetkých budov a zariadení vo vlastníctve obce, a to vrátane športovísk, bytoviek, cintorína a 100 % pozemkov, kde sa bude v budúcnosti stavať. Máme v podiele 1/1, alebo inak povedané vcelku, na liste vlastníctva pozemky pod cestami, chodníkmi, inžinierske siete, cesty na Mitošinách, zberný dvor, Agropopodník, pozemky pod bytovkami, všetky športovis-

ká, cesty na Sihoti, kultúrny dom, tenisové kurty, detské ihriská, obecný úrad a materskú škôlku, obecný cintorín, miestnu cestu až po Povodie Váhu, odvodňovací a melioračný kanál. Aj budúce námestie, všetky budúce cesty v novej časti sú obecné v 1/1. To je mimoriadne dôležité pre ďalší rozvoj obce. Starú časť obce sme vysporiadavali celé roky, tu sa nám to podarilo za tri roky.

Zažije to jedna generácia za 120 rokov

Takéto pozemkové úpravy zažije iba jedna generácia zo šiestich, teda raz za 120 rokov. Výsledok bude zapísaný do katastra nehnuteľností, a to bude znamenať, že každá parcela má vlastníka v 1/1, menšie výmery budú mať známi vlastníci osobitne vymedzené a

vedľa zase neznámi vlastníci. Každá parcela bude dostupná po obecnej parcele v celom katastri. Dostaneme sa do tzv. „C“ stavu vlastníctva pozemkov garantovaného ústavou. To je super, pracujeme na tom tri roky a tri mesiace, sme už v poslednej fáze. Termíny

sme postíhali, robotu robila výborná firma. Výsledok - máme k dispozícii 300 stavebných pozemkov pre rodinné domy a priestor pre postavenie ďalších desiatich nájomných bytoviek s celkovou dvesto bytmi, plus zariadenie pre seniorov a novú materskú školu pre sto detí. Je strategický krok pre rozvoj obce. Budúcich 20 rokov sa bude u nás stavať. Aj na tom sme pracovali celý rok.

Potreba schváliť doplnok č.2 k územnému plánu

Od aktuálneho roka nadobúda platnosť nový stavebný zákon – územné plánovanie bude v kompetencii obce. Starosta s poslancami obecného zastupiteľstva a miestnou komunitou má povinnosť schváliť nový územný plán obce už podľa nového zákona, čo doteraz bola len povinnosť pre obce nad 2 tisíc obyvateľov. Územné plánovanie je alfa a omega činnosti v rukách samosprávy, v obci sa potom môže stavať iba to, čo je možné v rámci schváleného územného plánu. Ale týmto zákonom má padnúť aj platnosť všetkých územných plánov schválených podľa starého stavebného zákona. Teda s nadobudnutím jeho platnosti budú platiť iba plány schválené v medziach tohto zákona. Obce preto potrebujú začať robiť na nových územných plánoch, alebo doplnkoch, zverejniť ich a schváliť odznovu. Obec

Bešeňová ani v tomto smere neostala pasívna. Naopak, zabezpečíme všetko tak, aby

sme aj na túto novú skutočnosť boli pripravení a mali k dispozícii platný územný plán.

Ciele do aktuálneho obdobia?

Jednou z priorít najbližšieho obdobia je dokončenie výstavby miestnych komunikácií vo zvyšnej polovici Sihoti aj so vsakovacími plochami pre dažďovú vodu. V Bešeňovej nerobíme dočasné cesty, teda také, ktoré vydržia pár rokov. Nerobíme to spôsobom, že navezieme len štrk a na to položíme asfalt s hrúbkou 5 cm. U nás robíme cesty na trvalé užívanie, teda aj s obrubníkmi, a keďže robíme vyššie obrubníky, tak voda musí niekde otekať. Takže súčasťou našich ciest sú vsakové dažďové vpuste, odbočenie do rúr, kadiaľ voda následne oteká do štrkov v zemi.

Robíme zodpovedne, vďaka čomu sú cesty 15 aj 20 rokov stále v pôvodnej kvalite. Takto realizujeme každú jednu cestu už od roku 2002, teda 22 rokov. To v iných obciach nie je vôbec bežná vec. Je to náročnejšia cesta realizácie, najmä finančne, obrubníky, dažďová kanalizácia a vsakovacie miesta, to sú všetko náklady navyše, ale zase kvalita cesty a jej trvácnosť je neporovnateľne vyššia. A o to ide, o kvalitu diela.

Ak je projekt, tak má byť so všetkým, čo si podľa normy vyžaduje. Rovnako tak obecný cintorín. Rozšírili sme ho na dostatočnú ka-

pacitu, je tu naprojektovaná a plánovaná cesta a vlastné parkovisko s 54 parkovacími miestami výlučne pre potreby návštevníkov cintorína. Na cestu k cintorínu máme vydané stavebné povolenie.

Pripravili sme aj projekt na rozšírenie Domu smútku – t.j. rekonštrukciu a rozšírenie – strecha, zateplenie, nové kúrenie, ... Ak vyjde potrebná výzva, kde by sme vedeli získať dotáciu, tak nám realizáciu projektu len urýchlí.

To všetko, vrátane uvedených projektov v predchádzajúcich odsekoch, chceme realizovať a stavať v horizonte niekoľkých rokov.

Príprava územia v budúcej novej časti

Potom pôjdeme do projektovej prípravy všetkých inžinierskych sietí v budúcich nových častiach obce, určených pre zastavanie. Najskôr je na rade územné konanie a následne stavebné konanie na sieti – trafostanica, VN, NN, voda, kanál, VO, IT sieť – TV aj optický internet, miestne komunikácie, dažďová kanalizácia, chodníky a obecný rozhlas.

Po získaní stavebných povolení príde na program zháňanie peňazí. V septembri, po predpokladanom zápise komplexných pozemkových úprav do katastra nehnuteľností, začneme rokovania s projektantmi, budeme chcieť cenové ponuky, a potom budeme pokračovať ďalej ...

Musíme „makať“ na plný výkon, aby sme mali do konca budúceho roka v rukách územné a stavebné povolenia na sieti, a potom treba zháňať peniaze. Základným pravidlom je to, že stavať je možné, ak sú v území k dispozícii prvé dve základné siete – voda a elektrika.

Ing. Martin Baran, starosta obce

Kultúrne a spoločenské podujatia

Deň matiek 2023

Od posledného vydania obecných novín Bešeňovčan v máji 2023 sme zorganizovali viaceré tradičné aj netradičné podujatia.

Ich hlavným organizátorom je obec Bešeňová a jej zamestnanci. V máji to bol najskôr Deň matiek, ktorý máme na programe vždy druhú májovú nedeľu. V programe vystupovali naše detičky, mamičky dostali v kultúrnom dome kvietok, čokoládu, koláčik a pripravené bolo aj milé posedenie.

Deň detí a Deň otcov slávime spoločne

Tieto boli na programe prvú júnovú sobotu, vždy sa konajú spoločne na futbalovom ihrisku. Všetci obyvatelia obce s trvalým po-

bytom majú zadarmo guláš, doobeda idú súťaže pre deti, poobede pre ocinov, pripravené sú ceny, vyhlasujeme víťazov, všetko

vrcholí futbalovým zápasom slobodní – ženatí. Už nás druhýkrát porazili slobodní, dovtedy mali smolu. Karta sa obracia, ale na rok zase zabojujeme. No a nakoniec prišla zábava s posedením.

Jánska vatra minulý rok nezhorela

V Bešeňovej organizujeme na začiatku leta

veľkú akciu - Jánsku vatru. Materiál vynosíme nad horný medokýš, od centrály až po bufety. Opäť je k dispozícii guláš zadarmo a zapálime vatru, ktorú pripravujú chlapi a dobrovoľníci. Jej výška dosahuje 5 – 8 metrov, nemôžeme ju teda preskakovať. Minulý rok sa staviteľom podaril husársky kúsok,

že postavili vatru tak, že drevená konštrukcia ostala stáť ešte aj ráno. Vyhorelo len vnútro, konštrukciu sme museli na druhý deň rozobrať.

Posedenie so seniormi

V októbri sme si posedeli s našimi seniormi. Pozývame všetkých občanov nad 60 rokov, aby to bolo naozaj podujatie k Mesiacu úcty k starším. Dôchodcovia si mohli vychutnať občerstvenie, program detí aj hudobnú produkciu.

Stretnutie s Mikulášom

Stretnutie so sv. Mikulášom sme robili na priestranstve pred obecným úradom, pri kostole. Mikuláš daroval deťom balíčky so sladkosťami, deti aj ostatní prítomní mali k dispozícii čaj, punč, víno. Opäť výborná akcia odohrávajúca sa v príjemnej predvianočnej nálade.

Ples Bešeňovcov a fašiangy

Prvou obecnou akciou v roku 2024 bol Ples Bešeňovcov, myslím, že mal výborný priebeh. O týždeň nato sme zažili fašiangy. Deň začal sprievodom bursovnikov po obci, od tretej popoludní bol na programe maškarný ples pre deti. Plná kultúra, deti prišlo neúrekom, aj v sprievode rodičov. Bolo sa na čo pozerieť, detičky dostali za svoje masky aj pekné ocenenia. V rámci detského karnevalu navaríme praženicu a dáme ju na chlebič, dievčatá zo škôlky a „technické baby“ napečú šišky, všetci zamestnanci pomáhajú na každej akcii. Večer, keď je maškarný pre dospelých, prítomný občan má grátis jaternicu s chlebíkom. Každý, kto prišiel v

maske, ten mal vstup zadarmo. Ľuďom sa páčilo, množstvo z našich občanov ale, aj

cezpoľných si dalo námahu a oblieklo sa za masky. Zábava pokračovala až do rána.

Spoločenská rubrika

od 10.5.2023 do 30.4.2024

Narodenie:

Ella Kangyárová, Gabriel Žiak, Timea Baďová, Mateo Orvský, Elias Katrák, Ester Homolová, Terézia Mišatová, Bohdan Bystričan, Zora Bystričanová, Ysabelle Masaryk, Amélia Kováčik

Úmrtie:

Anna Pepuchová, Gabriela Jóbová, Margita Blchová, Margita Pazúrová

Jubilanti:

50 rokov – Kvetoslava Čestická, Gabriela Bistiaková, Ing. Martin Baran, Dagmar Vanglová, **55 rokov** – Ivan Stodola, Bc. Peter Petro, **60 rokov** – Milan Bystričan, Ľubomír Ľudvik, Milan Paprčiak, Margita Pocisková, Ondrej Varga, Beáta Vejačková, Ladislav Kováč, Miroslav Protuš, **65 rokov** – Jaroslav Baran, Daniel Grenčík, Jozef Müller, **70 rokov** – Jozef Drozdík, Jozef Grenčík, Mária Kráľová, **75 rokov** – Ľudovít Baran, Miroslav Kubalák, Agneša Kubaláková, Mária Michníková, **90 rokov** – Mária Pružinská

Najstaršia občianka/občan:

Žena – Protušová Mária (91 r.)

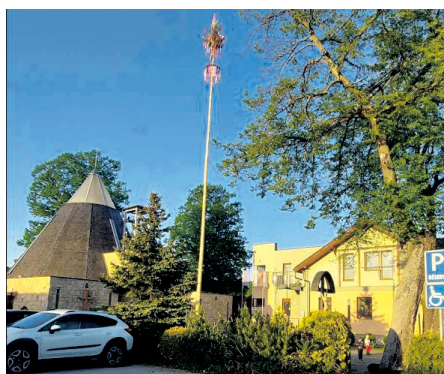
Muž – Bobrovnický Ivan (83 r.)

Stavanie mája

V obci sme obnovili aj tradíciu sadenia májov. Jeden, určený pre dievčatá a ženy z celej

obce, sme postavili pri obecnom úrade v utorok 30. apríla.

Pripomenutie si 100. výročia od narodenia majstra Ladislava Pudiša

V obci sme si 20. apríla 2024 pripomenuli 100 rokov od narodenia nášho slávneho rodáka, operného speváka, Ladislava Pudiša. Pri tejto príležitosti sa konala aj slávnostná sv. omša za prítomnosti pomocného spišského biskupa Jána Kuboša. Kázeň, ktorú predniesol pán farár Košiar, prinášame v plnom znení.

„Excelencia, otec biskup, ctený pán starosta, pán dekan, pán farár, drahí bratia a sestry, milý Richard, vzácni hostia, drahí Bešeňovčania!

Zišli sme sa, aby sme spoločne v Eucharistii oslávili Pána a pri tejto príležitosti si pripomenuli sté výročie narodenia vzácného človeka, vášho rodáka a môjho priateľa majstra Ladislava Pudiša.

Sme tu v dome Božom, v Lackovej rodnej dedine, kde vyrástol, a na ktorú on nikdy nezabudol. Viem to veľmi dobre, celkom určite, lebo som sa s majstrom poznal od roku 1983. Tak koľko je to rokov? Vyše 40. Vo Vatikánskom rozhlasu, kde som mal tú česť aj spolu s tu prítomným pátrom Fran-

tiškom Sočufkom pracovať, v našej kancelárii visela mapa, kde majster Ladislav vlastnoručne vyznačil Bešeňovú, ktorú tam autori mapy zabudli dať. Nevedeli totiž, akého slávneho rodáka Bešeňová má. Mohol by to potvrdiť aj páter Timotej Masár, ktorý sem dnes nemohol prísť. On robil vo Vatikánskom rozhlasu ešte nejaké roky pred nami.

Zišli sme sa tu nielen z Bešeňovej, ale aj z blízka či ďaleka, aby sme tu, v tomto vašom krásnom dome Božom poďakovali za dar života vášho rodáka, za všetky dobré a milosti, ktoré majster, a my spolu s ním, prezili.

O mladosti a začiatkoch kariéry majstra Ladislava môžem hovoriť iba sprostredkovanne, najmä z knihy jeho spomienok „Z Bešeňovej do Ríma“, ktorej druhé vydanie tu dnes slávnostne prezentujeme. Totiž prvé, ktoré vyšlo v roku 2000, sa už dávno vypredalo. Veľmi ďakujem obci, pánovi starostovi Martinovi Baranovi i tu prítomnému synovi Richardovi Pudišovi, že máme k dispozícii druhé vydanie tejto vzácnej knihy pamätí. Nielen na majstra Ladislava, ale

Kto bol Ladislav Pudiš?

Ladislav Pudiš sa narodil v roku 1924 v Bešeňovej. Od roku 1945 sa Rím stal jeho druhým domovom a Taliansko druhou vlasťou.

Vďaka talentu, usilovnému štúdiu, ale najmä zásluhou Msgr. Jozefa Kapalu a radcu slovenského vyslanca vo Vatikáne Karola Sidora mal možnosť študovať u vynikajúceho majstra Riccarda Stracciarho.

Bol výborný operný spevák, prežil ťažký chlebič emigranta a začínajúceho umelca, ale aj vrcholy slávy vo svetových operách, kde spieval aj s Benjaminsom Giglim. V opernom svete vynikal nevšedným silným hlasovým fondom, bol známy pod umeleckými menami Leo Pudis alebo Ladislao Pudisch.

Naštudoval mnohé známe postavy, ako napr. Don Basilio a Don Bartolo v Rossiniho Barbierovi zo Seville, Figaro v Mozartovej Figarovej svadbe, Leporello v opere Don Giovanni, gróf Robinson i Geronimo v Cimarosovom Tajnom manželstve. Po skončení aktívnej speváckej kariéry pracoval vo Vatikánskom rozhlasu v slovenskej redakcii a neskôr ako vedúci liturgického oddelenia.

Bol úprimným človekom, ktorý čerpal silu z viery v Boha a z dôvery v jeho Matku. Vždy bol radostný a optimistický, plný humoru a porozumenia. Zostal Slovákom, rodnú krajinu mal hlboko v srdci. Bol však aj Talianom a Európanom s veľkorysým postojom ku všetkým.

V roku 2000 vydal autobiografiu svojich spomienok pod názvom *Z Bešeňovej do Ríma* alebo *Spomienky operného speváka*. Umožňuje čitateľovi spoznať osudy povojnových slovenských emigrantov, ktorí opustili vlasť po zániku prvej Slovenskej republiky (1939-1945).

V roku 2004 mu pri príležitosti jeho 80-tich narodenín bolo udelené čestné občianstvo obce Bešeňová.

Zdroj: Oficiálna stránka obce Bešeňová

aj na dobu, v ktorej žil a akú on mal lásku ku vlasti a slovenskému národu.

Mal som tú česť byť v Ríme na rozličných jeho jubileách, keď napríklad s manželkou, pani Enzou v Ríme slávili svoju zlatú svadbu. To bolo 27. decembra 2003.

Ja som v lete 1983 emigroval do Ríma, aby som mohol vstúpiť do seminára a stať sa kňazom. V tom roku som spoznal aj majstra Ladislava. On vtedy pracoval vo Vatikánskom rozhlasu ako vedúci oddelenia liturgických programov. V tom čase sa z Vatikánu každú prvú nedeľu v mesiaci vysielať slovenská sv. omša. A majster Ladislav s nami, teda so všetkými Slovákmi, ktorí chodili na túto sv. omšu do rozhlasovej kaplnky vo Vatikánskych záhradách, nacvičoval liturgické spevy, aby naše hlasy zneli v rádiu nasmerované do našej vlasti, na Slovensko, čo najlepšie. A bral to, musím povedať veľmi vážne, aj keď sme neboli speváci ani zďaleka na jeho úrovni.

V roku 1983 bolo horúce leto. Ako je v Ríme iste už celé stáročia. Hoci bolo leto,

keď som ja prišiel do Ríma, boli to časy tzv. studenej vojny. Táto ešte nejaký ten rok trvala.

V roku 1989 sme všetci zbadali, že rozdeľný svet, aj keď mal byť tak na „večné časy“, sa zrazu zmenil. No pápež Ján Pavol II. začal Berlínsky múr rúcať už hneď od svojho nástupu do úradu Kristovho vikára, keď v jednom zo svojich prvých príhovorov po zvolení povedal: „Nebojte sa, otvorte brány Vykupiteľovi, otvorte hranice štátov, otvorte srdcia Kristovi!“

Vtedy, v novembri 1989, keď padal Berlínsky múr, som bol v Ríme. Mnohí sa mňa a iste aj majstra Ladislava pýtali, ako to, že sa u vás nestriela? Veď komunisti majú v rukách armádu aj políciu. Moja odpoveď znela: „Vážení, Pán Boh zasiahol do dejín ľudstva.“ Keď sa ľudia zabíjajú, či už vo vojnách alebo mimo nich, je to prejav ľudskej zloby, ale i slobody, ktorú Boh rešpektuje. No keď sa stalo to, čo v Európe v roku 1989, bez zbraní a krviprelievania, to musel byť Boží zásah. A kto by bol predtým povedal, že

Svätý Otec osobne príde na Slovensko, a stalo sa tak dokonca trikrát. A to v rokoch 1990, 1995 a 2003.

Po roku 1989 sa teda stali udalosti, ktoré zmenili svet. Pre nás to je najmä január 1993, kedy vznikla samostatná Slovenská republika, ku koreňom ktorej sa majster Ladislav Pudiš vždy hrdlo hlásil. Dobré, priam rodinné vzťahy so slovenským veľvyslancom Karolom Sidorom, rodákom z Ružomberka a s jeho cirkevným radcom, Msgr. Jozefom Kapalom. To boli jeho dobrodinci, vďaka ktorým mohol študovať spev a rozviniť svoj Boží dar krásneho spevu. A my dnes spoločne tu ďakujeme Pánu Bohu za dar plodného života majstra, že sme ho mohli stretnúť a s ním mohli aj byť. Ďakujeme za všetko, čo ste vo svojom živote urobili dobré pre šírenie Božieho kráľovstva i pre svoju slovenskú vlasť.

Pochválený buď Ježiš Kristus!

Školský rok v našej materskej škole opäť plný spoznávania, športu a hier

V letných mesiacoch júl a august minulého roka prebiehala v Materskej škole Bešeňová rekonštrukcia z dôvodu rozšírenia kapacity. V školskom roku 2023/2024 máme prijatých 37 detí a jednu novú pani učiteľku Bc. Natáliu Kenderovú.

Deti počas 7 mesiacov získali nové poznatky, vedomosti a zručnosti o rôznych témach, ktoré máme vždy naplánované na celý školský rok, ako napr. o zvieratách, prírode, farbách, ročných obdobiach, vesmíre, ľudskom tele... Od októbra máme v materskej škole krúžkovú činnosť „Výtvarná výchova“ cez SZUŠ Dotyk a športový krúžok „Dajme spolu gól“ v spolupráci so Slovenským futbalovým zväzom. V decembri sa

všetky deti radovali z príchodu Mikuláša, ktorý rozdal deťom v materskej škole balíčky plné sladkých prekvapení. Srdečne sme

prijali aj pozvanie od pána Petra Kolenčíka na detské mikulášske saunovanie vo Vodnom parku v Bešeňovej. V januári sme zorganizovali lyžiarsky kurz pre 14 detí v Demänovej rezorte. Vo februári sme usporiadali karneval a v mesiaci marec sme sa zabavili na divadelnom predstavení „Malí huncúti“. Do konca školského roka ostávajú už len dva mesiace, ale čakajú nás ešte rôzne akcie a aktivity – Exkurzia v knižnici v Ružomberku, Deň matiek, MDD, Beh Ludrovskou dolinou a koncoročný výlet.

Mgr. Radomíra Hazuchová

10 rokov od založenia ZO JDS Bešeňová

Bude to presne 12. septembra 2014, kedy bola založená naša Základná organizácia JDS Bešeňová. Na zakladajúcej schôdzi bol prítomný aj náš starosta Ing. Martin Baran, za OO JDS prišli p. Bukna a Stanislav Ižo. Odvtedy sme toho vďaka členom v našej seniorskej organizácii zažili naozaj dosť.

Počet našich členov sa mení, pretože niektorí už odišli do večnosti. Sú to: p. Mačniková, p. Šupejová, p. Maľko, p. Smitková, p. Čabajová, p. Ján Grenčík, p. Pepuchová, p. Jóbová. Preto sa zmenil aj náš výbor. Tajomníkom je dnes Ondrej Vyšný, pokladníkom B. Droppa a kontrolórkou Janka Palo-
vičová.

Keď sme boli trochu mladší, robili sme aj brigády na skrášľovaní obce. Napríklad sme pomohli s detským ihriskom na Pecisku, planírovaní plochy pri Kováčovciach, aj pri Liptovskej Teplej. Každoročne sme hrabali lístie pri Váhu a čistili jarok. Vďaka tomu, že obec zakúpila stroje a zariadenia zabezpečujúce tieto činnosti, už ich nerobíme.

Radi sa zúčastňujeme aj akcií, ktoré organizuje JDS Liptovská Teplá. Sú to autobusové zájazdy po Slovensku a Čechách. Ale naši členovia sa so susedmi zúčastňujú aj pobytov pri mori. Taktiež sme sa zúčastnili aj jednodňových zájazdov, ktoré pripravila JDS Liptovský Michal, napr. sme sa pozreli na krásnu horu Butkov, Kvety Podhradia alebo na jarmok v Mošovciach.

S JDS Liptovská Štiavnica sme sa vybrali na Duklu, do Antola, Banskej Štiavnice a Budapešti. S JDS Martin sme 2x zavítali na Ukrajinu do Užhorodu. S OO JDS Ružomberok sme si pozreli Vodné dielo Čierny

Váh, automobilku Kia pri Žiline a prezreli sme si aj priestory Národnej rady Slovenskej republiky.

Radi chodíme aj na kultúrne akcie ako je Ružomerská lýra. Kultúru podporujeme aj návštevami divadiel. Predstavenia sme si vychutnali v Žiline, Martine, Košiciach, Nitre, ale najčastejšie chodíme do Spišskej Novej Vsi, pretože tam máme pomerne dobré vlakové spojenie.

Samozrejme, dôležité je aj to, že sa stretávame každé dva týždne v kultúrnom dome, kde sa môžeme porozprávať a posediť pri čaji a malom občerstvení. Za toto a všetku podporu, vrátane finančnej, ďakujeme vedeniu obce na čele so starostom Ing. Martinom Baranom.

Sme radi, že do našich radov prišli noví mladší členovia a s nimi aj nové myšlienky a nápady.

Renáta Droppová
predsedníčka ZO JDS Bešeňová

Bešeňovčania na bicykli a lyžiach ... alebo keď láska k športu utužuje susedské vzťahy

Bešeňová je známa predovšetkým svojím pozitívnym vzťahom k futbalu. Avšak vzápätí treba povedať, že okrem neho si svojich priaznivcov v našej obci nachádzajú aj iné športy. Medzi nimi napríklad tenis, v poslednej dobe tiež otužovanie, no okrem toho aj cyklistika a skialpinizmus. A práve nadšenie pre bicykel a lyže už niekoľko rokov spája viacerých Bešeňovčanov, ktorí spolu pravidelne podnikajú letné aj zimné túry. Jednak doma - na Liptove, ale aj v iných regiónoch Slovenska, či dokonca v zahraničí. Je to krásna ukážka toho, ako láska k športu dokáže spojiť a vytvoriť vzťahy a priateľstvá aj medzi obyvateľmi obce a susedmi.

Život na dvoch kolesách

Niekdajší americký prezident John F. Kennedy vraj povedal, že „Nič sa nevyrovná potešeniu z jazdy na bicykli“. Partia Bešeňovčanov,

ktorá pravidelne vyráža za cyklistickými zážitkami, s ním bez debaty súhlasí. To platí aj počas rôznych cyklistických pretekov, kde s perfektnými výsledkami reprezentujú našu obec. Vrcholom minuloročnej sezóny bola účasť na septembrovej „Sellaronda Bike Day“ v talianskych Dolomitoch, čo spokojne možno označiť za oslavu cyklistiky. Na prejazde horskými cestami v náručí majestátnych Álp sa každoročne zúčastňujú cyklisti z celého sveta. Partia z Bešeňovej počas týchto dní v raji horskej cyklistiky nastúpala kvantum výškových metrov, absolvovala atraktívne zjazdy a nechala sa kochať nádherou támojšou prírodou a charakterom krajiny. Po vydarenej letnej sezóne sa pravidelne pripravuje a teší na tú zimnú na lyžiach.

Hory na lyžiach

Skialpinizmus alebo skitouring, teda (vysokehorská) turistika na lyžiach, si postupne

nachádza čoraz viac priaznivcov. Výhodou Bešeňovej je jej poloha, vďaka ktorej ste raz-dva predovšetkým v Nízkych Tatrách, ale aj Vysokých či iných okolitých pohoriach so zaujímavými zimnými turistickými trasami. Partia z našej obce tak takmer každý víkend počas zimy vyráža na lyžiach na hrebene hôr, odkiaľ si zas vychutnáva, občas aj adrenalínové, zjazdy, ideálne v čerstvom napadnutom snehu- prašane. Už niekoľkokrát takto strávili na lyžiach aj posledný deň v roku, ktorým síce uzatvárame kalendár, no pre turistov na lyžiach to nie je ani prvá polovica sezóny. Skialpové lyže totiž poväčšine zavesia na klinec až v druhej polovici mája. Jarná lyžovačka, veľakrát už v krátkom tričku, patrí pre mnohých k vrcholom zimnej sezóny, ktorá sa zároveň prelína už s tou letnou.

Šport utužuje vzťahy

Šport a aktívny životný štýl odjakživa pomáhajú nielen vyčistiť si hlavu, nabráť fyzických síl a podporiť svoje zdravie, ale aj utužovať vzťahy. Hovorí sa, že šport je šťastie a ak sa násobí, výsledok musí byť pozitívny. Príkladom toho je aj partia z Bešeňovej, ktorá aj z tohto dôvodu na bicykel a lyže nedá dopustiť. Pridáte sa?

Andrea Božeková

Ako trénujú a hrajú futbalisti TJ Bešeňová v aktuálnej sezóne

Aktuálny stav, fungovanie a priebežné výsledky mužstiev OŠK Bešeňová počas práve prebiehajúcej futbalovej súťažnej sezóny zhodnotil Jozef Kapláš.

do pekného jesenného umiestnenia. Mužstvo sa opiera o skúsených hráčov, ktorí sú doplnení mladými hráčmi. Zimná príprava dopadla podľa očakávania. Prípravné zá-

pasy sme odohrali na umelom trávniku v Ružomberku a tréningový proces prebiehal v domácich podmienkach. Mužstvo po jeseni ostalo v nezmenenom zložení až na odchod Adriána Bartoša, ktorý zamieril do Oravského Veselého. V mužstve pre jarňú časť ostáva aj Štefan Zošák. V jarnej časti chceme stabilizovať mužstvo a jeho výkony, aby sa udržalo na popredných prieč-

A - mužstvo ako nováčik IV. ligy zatiaľ výborne

Tréner: Jozef Kapláš

„Jesenná časť sezóny dopadla nad očakávanie dobre a 3. miesto môžeme považovať za úspech, keďže sme nováčikom v majstrovstvách kraja. Začiatok nebol ideálny, ale postupne sa hráči zohrali a dotiahli to

Bešeňovčan číslo 1/2024, občasník, ročník 8, vyšlo v máji 2024, náklad 300 ks, registrované MK SR pod evidenčným číslom EV 6198/24/PT, ISSN: 2585-7266, vydáva Obecný úrad v Bešeňovej, Bešeňová č. 66, 034 83 Bešeňová, IČO: 00315095, telefón: +421 44 43 92 441, e-mail: besenova@obecbesenova.sk, grafická úprava Stanislav Krakovský, vytlačila Tlačiareň FORK Martin, nepredajné.

kach tabuľky. Po 18. kole bolo mužstvo OŠK Bešeňová na priebežnom 4. mieste.“

Dorast zimoval na 3. mieste

Tréner: Tibor Malenka

Po jeseni boli dorastenci na 3. mieste, čo tiež môžeme považovať za výborný polčasový výsledok. Mužstvo sa stabilizovalo,

zaznamenali sme málo odchodov a chalani pochtivo trénovali 2-krát v týždni. Zimnú prípravu začali 31. januára v domácich podmienkach, s cieľom nadviazať na úspešné ťaženie z jesene. Odohrali 3 prípravné zápasy, s Liptovským Hrádkom- mužmi prehrali 9:4, s Liskovou vyhrali 3:0, s Čerňovou U 17 vyhrali 4:0. Do jarnej časti na-

stúpili dobre pripravení a s chuťou ponaháňať vedúce mužstvo tabuľky Hybe.

Žiacke kolektívy

Žiacke družstvá trénujú nepretržite v domácich podmienkach. Zmena prišla na trénerskom poste v U15, keď tréner Gustáv Mataj skončil s trénovaním m. U13 pod vedením Ivana Jacka vyhrala zimný turnaj LFZ, za čo chlapcom patrí gratulácia. U- 11 trénuje Miro Božok, bývalý ligový hráč, ktorý mladým hráčom odovzdáva svoje bohaté skúsenosti. Všetkým družstvám prajeme veľa zdravia a športových úspechov, aby sa im vyhýbali zranenia a vzorné reprezentovali obec BEŠEŇOVÚ, ktorá podporuje futbal a dáva možnosť, aby mladí hráči športovali a zlepšovali sa.

Old boys liga

Za zmienku z prostredia diania v klube stojí Old boys liga, ktorá trvá už 10. ročník. Partia nadšencov sa v zimnom období pravidelne, a to každú stredu, stretáva na umelej trávě a zväzda tuhé a urputné boje, pri ktorých si nikto nič nedaruje. Táto dlhodobá tradícia dvoch mužstiev má každoročne skvelé pokračovanie, hrá sa o prestíž, pivo a dobrý pocit. Sezóna OLD BOYS sa úspešne skončila a verím, že tá ďalšia začne 1.11.2024.

Všetkým našim futbalistom prajem veľa športových úspechov v jarnej časti 2024.

